

PIOTR GOŁOS, ADAM T. SIKORA, ANDRZEJ A. KONIECZNY

Rekreacyjna funkcja lasów Nadleśnictwa Krynki w opinii publicznej

Recreational function of forests in the Krynki Forest District in the public opinion

ABSTRACT

Gołos P., Sikora A. T., Konieczny A. A. 2019. Rekreacyjna funkcja lasów Nadleśnictwa Krynki w opinii publicznej. Sylwan 163 (11): 957-966. DOI: <https://doi.org/10.26202/sylwan.2019055>.

The paper presents the research carried out using a questionnaire survey in Krynki Forest District, a forest area constituting an important place of rest for the residents of Białystok (NE Poland). A sample of 239 respondents was divided into two groups: 135 (56,5%) people visited the forest district for the first time, while for 104 ones (43,5%) it was the subsequent visit. To verify the differences in the responses between compared groups, the structure similarity index (P) and the test for the difference of the structure indexes (W) were used. To assess the significance of the difference in the average age of the respondents and the length of their visit Student's t-test was used. For variables such as education, income and gender the Mann-Whitney test was used. There was no significant difference in opinions and declarations related to recreational management of forest areas as well as in the established structure of activities in the forest between analysed groups. The dominant form of spending free time in the Krynki Forest District is a walk and visits to several places in the forest with the passage of a car between them because of the limitations in the amount of free time indicated in the survey. In addition, the respondents value recreation in the forest managed, but at the same time expect silence and peace, indicating the limitations of collective and noisy forms of use of forest areas. The results allow to optimize the length and location of existing walking trails, so that the time necessary for their passage does not exceed 100 minutes declared for this type of activity. Respondents noticed the lack of viewpoints and designated safe places for grilling and lighting fires. The area with high tourist potential, which is an important attraction for visitors in the Krynki Forest District for the first time is the existing reservoir. For tourists who have knowledge about the attractions offered by the entity, an element encouraging a repeat visit could be planned and promoted periodic outdoor events.

KEY WORDS

social preferences, quantitative survey of public opinion, recreational forest management

ADDRESSES

Piotr Gołos ⁽¹⁾ – e-mail: p.golos@ibles.waw.pl

Adam T. Sikora ⁽²⁾ – e-mail: adam.sikora@lasy.gov.pl

Andrzej A. Konieczny ⁽³⁾ – e-mail: akonieczny@post.pl

⁽¹⁾ Instytut Badawczy Leśnictwa; Sękocin Stary, ul. Braci Leśnej 3, 05-090 Raszyn

⁽²⁾ Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych; ul. Grójecka 127, 02-124 Warszawa

⁽³⁾ Wydział Agrobiżynierii, Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie; ul. Akademicka 13, 20-950 Lublin

Wstęp

Spoleczne zapotrzebowanie na świadczenia rekreacyjnej funkcji lasu i gospodarki leśnej ciągle rośnie [Bartczak 2006; Giergiczny i in. 2014; Gołos 2018]. Jej znaczenie jest efektem poszukiwania przestrzeni odmiennej od środowiska, w jakim człowiek funkcjonuje na co dzień, umożliwiającej regenerację psychiczną i fizyczną organizmu oraz redukcję stresu [Korpela i in. 2014; Biedenweg i in. 2017]. Obecność użytkowników rekreacyjnej funkcji lasu i gospodarki leśnej w lesie pozwala poznać preferencje w stosunku do różnych sposobów zagospodarowania obszarów leśnych [Gołos, Zajac 2011; Skłodowski i in. 2013]. Możliwa jest również obserwacja sposobów zachowania się odwiedzających las, co pozwala zidentyfikować dominujące formy aktywności różnorodnych grup turystów [Janeczko, Woźnicka 2009; Janeczko i in. 2018]. Są to cenne informacje dla praktyki gospodarczej, jednak ich wykorzystanie możliwe jest w niewielkim zakresie. Przeszkodą jest ograniczony zakres przenoszenia rezultatów badań między zróżnicowanymi obszarami leśnymi, jak i badanymi próbami korzystającymi z tego samego obszaru leśnego [Bartczak i in. 2008; Semmens i in. 2019]. Dotychczasowe badania nie wyjaśniają również głównych związków i zależności między celem wizyty (który jest pochodną potrzeb człowieka) a cechami społeczno-ekonomicznymi użytkowników oraz charakterystyką obszarów leśnych. Ograniczenia te wpływają na szczegółowość wniosków formułowanych dla praktyki [Janeczko 2008; Gołos 2018] oraz stanowią utrudnienie w poszukiwaniu rozwiązań maksymalizujących sumaryczne korzyści towarzyszące rekreacyjnemu użytkowaniu obszarów leśnych.

Celem badań było ustalenie preferencji i oczekiwań w zakresie rekreacyjnego zagospodarowania lasu oraz poznanie form wypoczynku i rekreacji osób, które wybrały obszar Nadleśnictwa Krynki (Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku) jako miejsce wypoczynku i rekreacji w okresie letnim.

Materiał i metody

Badania przeprowadzono na terenie Nadleśnictwa Krynki, którego lasy położone są w bliskim sąsiedztwie Białegostoku i stanowią część Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Puszcza Knyszyńska”. Badania przeprowadzono w okresie od lipca do września 2013 roku.

Prezentowane wyniki to deklaratywne odpowiedzi osób spędzających wolny czas w lesie na 8 pytań spośród 30 zawartych w kwestionariuszu ankiety. Przeszkoleni ankierzy po uzyskaniu zgody respondenta na wywiad informowali o celu badań, zapewniając jednocześnie o ich anonimowości. W badaniach wykorzystano zafoliowane karty z kategoriami odpowiedzi umieszczonymi w kafeteriach pytań. Pozwoliło to badanym na precyzyjne wskazanie preferowanych opinii, szczególnie w pytaniach z wyborem wielokrotnym i wymagających opinii wartościujących. Gromadzenie danych odbywało się w formie papierowej (informacje zapisywano ręcznie na drukach kwestionariuszy). Następnie zgromadzone informacje zostały zakodowane oraz wprowadzone do arkusza programu Exel.

Analizę wyników przedstawiono z podziałem ankietowanych na dwie grupy, stosując jako kryterium odpowiedzi na pytanie o doświadczenie rekreacyjne respondentów. Do grupy oznaczonej jako „I” zaliczono badanych, którzy deklarowali, że odwiedzają tereny leśne Nadleśnictwa Krynki po raz pierwszy. W drugiej grupie znaleźli się ankietowani, dla których była to druga lub kolejna wizyta na tym terenie (grupa oznaczona jako „II”). Z podziałem na wyróżnione grupy przedstawiono wyniki odpowiedzi na pytania dotyczące: (1) długości pobytu (liczba godzin), (2) źródeł wiedzy o nadleśnictwie, (3) celu wizyty oraz planowanej aktywności w lesie, (4) czynników determinujących możliwość rekreacji w lasach Nadleśnictwa Krynki, (5) opinii

dotyczących przydatności liniowych obiektów rekreacyjnych, (6) elementów decydujących o atrakcyjności turystycznej obszarów leśnych Nadleśnictwa Krynki, (7) wyboru jednego z pięciu zdjęć przedstawiających najciekawsze miejsca na terenie nadleśnictwa i (8) oczekiwanych elementów infrastruktury turystycznej.

W celu sprawdzenia różnic w odpowiedziach badanych dwóch grup wykorzystano wskaźnik podobieństwa struktur (P) i test dla różnicy wskaźników struktury (W), który umożliwiał porównanie wartości frakcji uzyskanych dla wyników procentowych struktur odpowiedzi. W ocenie istotności różnicy średniego wieku ankietowanych oraz długości wizyty respondentów w Nadleśnictwie Krynki zastosowano test t-Studenta. Dla takich zmiennych jak wykształcenie, dochód oraz płeć, jak również dla odpowiedzi na pytanie o okoliczności, które mogłyby sprawić, że badane osoby spędzałyby w lesie więcej czasu, zastosowano test Manna-Whitneya. Analizy wykonano za pomocą pakietu statystycznego Statistica 10.0.

Wyniki

Spośród 239 przeprowadzonych wywiadów 135 (56,5%) zrealizowano z odwiedzającymi nadleśnictwo pierwszy raz (grupa I) i 104 (43,5%) z respondentami, którzy zadeklarowali, że jest to ich kolejna wizyta (grupa II). W badanej próbie przeważali mężczyźni. Respondenci deklarowali wykształcenie co najmniej średnie, wskazując miesięczne dochody netto gospodarstwa domowego powyżej 4 tys. zł. Średnia deklarowana długość wizyty respondentów wyniosła 3,2 godziny (tab. 1). Duża część ankietowanych (41%) zadeklarowała jako miejsce zamieszkania Białystok lub okolice. Ankietowani z doświadczeniem (grupa II) odwiedzają Nadleśnictwo Krynki średnio 22 razy w ciągu roku (w tej grupie ponad 47% badanych wskazało jako miejsce zamieszkania bliskie okolice Nadleśnictwa Krynki). Źródłem wiedzy o Nadleśnictwie Krynki są znajomi i rodzina (75,2% badanych), w mniejszym zakresie internet oraz informatory turystyczne – odpowiednio 6,7 i 4,2% ankietowanych. Większego znaczenia nie miały radio, telewizja i prasa lokalna. Wśród analizowanych zmiennych w porównywanych grupach respondentów istotna różnica wystąpiła tylko w przypadku wieku ankietowanych.

Dominującym celem wizyty dla ponad 50% ankietowanych był spacer w lesie (sumarycznie spacer bez zaplanowanej trasy oraz według przemyślanego planu) (tab. 2), następnie wizyty

Tabela 1.

Średnie wartości społeczno-ekonomicznych charakterystyk badanych grup respondentów (I, II) oraz średnia długość pobytu na terenie Nadleśnictwa Krynki w 2013 roku

Mean values of socio-economic variables describing analysed groups of respondents (I, II) and the average length of stay in the Krynki Forest District in 2013

	I	II	p
Płeć [1 – kobieta; 2 – mężczyzna] Gender [1 – woman; 2 – man]	1,30	1,37	0,360*
Wiek [lata] Age [years]	41,30	36,32	0,002**
Dochód gospodarstwa domowego netto [1 – do 1,6 tys. PLN; 5 – powyżej 5 tys.] Household net income [1 – up to 1.6 thous. PLN; 5 – above 5 thous.]	3,62	3,14	0,051*
Wykształcenie [1 – podstawowe; 2 – zawodowe; 3 – średnie; 4 – wyższe] Education [1 – primary; 2 – vocational; 3 – secondary; 4 – higher]	3,61	3,55	0,238*
Czas wizyty [godziny] Time of visit [hours]	3,23	3,20	0,836**

*test Manna-Whitneya, **test t-Studenta

*Mann-Whitney test, ** Student's t-test

Tabela 2.

Porównanie wskazań [%] celów wizyty oraz planów spędzenia czasu w lesie przez analizowane grupy ankietowanych (I, II) na terenie Nadleśnictwa Krynki w 2013 roku

Comparison of the indication [%] of the visit purposes and plans for spending time in the forest given by analysed groups of respondents (I, II) in the Krynki Forest District in 2013

	I	II	W
Spacer po lesie bez zaplanowanej trasy Walk through the forest without a planned route	32,52	34,76	0,716
Spacer po lesie, ale według przemyślanego planu Walk in the woods, but according to a deliberate plan	21,04	20,73	0,953
Przejażdżka na rowerze Bike ride	4,93	2,26	0,282
Spacer połączony ze zbiorem jagód i/lub grzybów Walk combined with a collection of berries and/or mushrooms	3,07	4,76	0,498
Spędzenie czasu w jednym wybranym miejscu (piknik) Spending time in one chosen place (picnic)	4,74	10,57	0,085
Odwiedziny kilku miejsc w lesie z przejazdem między nimi samochodem Visiting several places in the forest with a car transport between them	18,44	10,10	0,072
Spędzenie czasu w lesie oraz w innych miejscach poza lasem Spending time in the forest and in other places outside the forest	14,30	14,42	0,979
Inne sposoby Other ways	0,96	2,40	0,377

w kilku miejscach w lesie z podróżą między nimi samochodem oraz wizyta w lesie połączona z odwiedzinami kilku miejsc poza lasem. Wskaźnik podobieństwa uzyskanych struktur odpowiedzi (P) w porównywanych grupach wyniósł ponad 88%. Wynik testu dla wskaźników struktury (W) nie potwierdził istotnych różnic dla żadnej z kategorii.

Najważniejszym czynnikiem ograniczającym możliwość częstszych wizyt w lasach Nadleśnictwa Krynki wskazanym przez badaną próbę jest deficyt wolnego czasu (tab. 3). Czynniki ten ma nieco większe znaczenie dla respondentów, którzy pierwszy raz odwiedzili Nadleśnictwo Krynki – średnia 2,17 (jest to grupa ankietowanych o wyższym średnim wieku). Najmniejsze znaczenie dla potencjalnego wzrostu aktywności rekreacyjnej respondentów mają dochody gospodarstw domowych. Różnice istotne dla średnich (tab. 3) w porównywanych grupach stwierdzono dla takich kategorii jak: odległość lasu od miejsca zamieszkania (większe znaczenie wymienionego czynnika dla ankietowanych, którzy odwiedzili las po raz pierwszy), większa liczba atrakcyjnych sposobów spędzania czasu w lesie i weekendowych imprez plenerowych w lesie (obydwie wskazane okoliczności miały większe znaczenie dla respondentów z doświadczeniem).

Wyniki oceny stopnia przydatności i atrakcyjności liniowych obiektów turystycznego zagospodarowania lasów (tab. 4) potwierdzają wskazania na cel wizyty (spacer), wybory ścieżek spacerowych, szlaków do wędrowki pieszej i ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych. Ścieżki spacerowe wskazało ponad 90% ankietowanych odwiedzających nadleśnictwo po raz pierwszy oraz 85% respondentów, dla których była to druga lub kolejna wizyta. Duża część badanych wskazała na szlaki do wędrowki pieszej – odpowiednio prawie 69 i 58% badanych. Najmniejszą liczbę wskazań uzyskały szlaki do jazdy motocrossowej oraz do jazdy konnej. Respondenci uznali, że optymalną długością ścieżki spacerowej, mierzoną czasem niezbędnym do jej pokonania, jest 1,75 godziny (grupa respondentów odwiedzających nadleśnictwo po raz pierwszy) oraz 1,77 godziny (grupa osób z doświadczeniem). Wskazany czas przejścia ścieżką stanowi około 50% czasu przeznaczanego na wizytę w lesie.

Tabela 3.

Okoliczności, które mogłyby sprawić, że badane osoby spędzałyby w lesie więcej czasu, wskazane przez analizowane grupy ankietowanych (I, II) na terenie Nadleśnictwa Krynki w 2013 roku

Circumstances that could cause that surveyed persons would spend more time in the forest indicated by analysed groups of respondents (I, II) in the Krynki Forest District in 2013

	I	II	p
Więcej wolnego czasu na wypoczynek More free time to relax	2,17	2,43	0,683
Mniejsza odległość tych lasów od mojego miejsca zamieszkania (czas i koszty dojazdu) Shorter distance of these forests from my place of residence (time and costs to traveling)	2,75	3,78	0,001
Więcej atrakcyjnych sposobów spędzania czasu w lesie More attractive ways to spend time in the forest	3,57	3,22	0,027
Większe dochody mojej rodziny, które mógłbym przeznaczyć na wypoczynek Larger family income that I could spend on leisure	4,85	4,70	0,442
Więcej ciekawych miejsc na tych obszarach leśnych More interesting places in these forest areas	3,59	3,50	0,568
Zorganizowane, ciekawe weekendowe imprezy plenerowe w lesie Organized, interesting weekend outdoor events in the forest	4,06	3,58	0,042
Inne Other	7,00	3,83	1,000

skala oceny od 1 (czynnik najważniejszy) do 7 (czynnik o najmniejszym znaczeniu)
evaluation scale from 1 (the most important factor) to 7 (the least important factor)

Tabela 4.

Udział [%] wskazań znaczenia liniowych obiektów turystycznych (ścieżki i szlaki) przez analizowane grupy ankietowanych (I, II) na terenie Nadleśnictwa Krynki w 2013 roku

Frequency [%] of indications of linear tourist facilities (paths and trails) given by analysed groups of respondents (I, II) in the Krynki Forest District in 2013

	I			II		
	M	P	N	M	P	N
Do jazdy konnej For horse riding	10,4	63,0	26,7	8,7	56,7	32,7
Rowerowe Bicycle	76,3	30,4	0,0	66,3	26,9	6,7
Spacerowe Walking	90,4	14,8	1,5	85,6	12,5	1,9
Przyrodniczo-dydaktyczne Natural-didactic	63,0	43,7	1,5	69,2	26,0	3,8
„Zdrowia” (sportowe) 'Health' (sports)	36,3	54,1	9,6	32,7	52,9	11,5
Szlaki do wędrówki pieszej Hiking trails	68,9	34,8	2,2	57,7	38,5	1,9
Wyznaczone szlaki do jazdy motocrossowej Designated trails for motocross riding	2,2	5,9	95,6	3,8	16,3	78,8

M – muszą być, P – powinny być, N – nie są konieczne
M – mandatory, P – necessary, N – unnecessary

Wybór elementów, które decydują o atrakcyjności turystycznej obszarów leśnych, wskazuje na zbliżony rozkład punktów oraz zgodność wskazań między porównywanymi grupami (tab. 5). Dla odwiedzających nadleśnictwo pierwszy raz najważniejsze były atrakcje przyrodnicze oraz wygląd lasu. Pierwszy element potwierdzili badani, którzy kolejny raz spędzali czas na terenie Nadleśnictwa Krynki. Wymieniona grupa jako drugą cechę wskazała ukształtowanie terenu. Na trzecim miejscu ankietowani każdej z prób wskazali dobrą infrastrukturę turystyczną. Wskaźnik podobieństwa struktur badanych grup (P) osiągnął wysoki poziom i wyniósł ponad 96%. Wyniki testu dla wskaźnika struktury (W) nie wskazują na istotne różnice w wyborach respondentów.

Wskazania zdjęć przedstawiających 5 miejsc atrakcyjnych turystycznie znajdujących się na terenie Nadleśnictwa Krynki lub w jego bliskim sąsiedztwie są zróżnicowane (tab. 6). Widoczny jest taki sam trend dla dwóch porównywanych grup, jednak należy zauważyć wpływ „ciekawości” i „przyciągania” zbiornika wodnego w przypadku odwiedzających nadleśnictwo pierwszy raz, jak również wartość muzeum przyrodniczego oraz „Silvarium” wśród ankietowanych z doświadczeniem. Wyniki wskazują, że nie ma istotnych różnic między uzyskanymi wskaźnikami struktury (W). Wskaźnik podobieństwa struktur badanych grup (P) osiągnął wysoki poziom i wyniósł prawie 91%.

Spośród 10 elementów infrastruktury turystycznej ankietowani w obu badanych próbach wskazywali bardzo podobnie, że „muszą być” punkty widokowe, miejsca do obserwacji oraz bezpłatne niestrzeżone parkingi leśne (tab. 7). Wyraźny sprzeciw respondenci wyrazili („nie są konieczne”) wobec elementów związanych z niszowymi, kwalifikowanymi formami rekreacji (parki linowe, miejsca do paintballu) oraz wobec elementów infrastruktury towarzyszącej „zbiorowemu i hałaśliwemu” użytkowaniu obszarów leśnych (place zabaw dla dzieci i wyznaczone miejsca do grillowania). Największa część ankietowanych uznała, że nie są konieczne „płatne strzeżone parkingi dla samochodów”. Najniższą wartość wskaźnika podobieństwa struktury uzyskano wśród

Tabela 5.

Struktura [%] elementów decydujących o atrakcyjności turystycznej obszarów leśnych wskazanych przez analizowane grupy ankietowanych (I, II) na terenie Nadleśnictwa Krynki w 2013 roku

Structure [%] of elements determining the tourist attractiveness of forest areas indicated by analysed groups of respondents (I, II) in the Krynki Forest District in 2013

	I	II	W
Atrakeje przyrodnicze (rezerваты, pomniki przyrody)	16,4	15,3	0,818
Nature attractions (reserves, nature monuments)			
Wygląd lasu (cechy drzewostanu – np. skład gatunkowy, wiek)	15,3	12,4	0,522
Appearance of the forest (stand features – e.g. species composition, age)			
Dobra infrastruktura turystyczna (ławki, ścieżki, miejsca odpoczynku)	13,8	13,3	0,911
Good tourist infrastructure (benches, paths, rest areas)			
Ukształtowanie terenu (góry, wąwozy, jary)	13,1	14,0	0,840
Relief (mountains, ravines)			
Bogactwo grzybów i roślin runa leśnego (jagody, poziomki)	10,7	12,3	0,699
Abundance of fungi and forest plants (berries, wild strawberries)			
Zbiorniki wodne oraz rzeki	11,6	10,8	0,846
Water reservoirs and rivers			
Dostępność obszarów leśnych (drogi, parkingi)	9,7	10,9	0,761
Availability of forest areas (roads, parking lots)			
Miejsca kulturowo-historyczne	9,5	10,6	0,778
Cultural and historical places			
Inne	0,0	0,4	0,462
Other			

Tabela 6.

Struktura [%] atrakcji turystycznych wskazanych przez analizowane grupy ankietowanych (I, II) na terenie Nadleśnictwa Krynki w 2013 roku

Structure [%] of tourist attractions indicated by analysed groups of respondents (I, II) in the Krynki Forest District in 2013

	I	II	W
Zalew Ozierany Ozierany water reservoir	21,48	14,42	0,163
Szlak Ekumeniczny Ecumenical Trail	8,89	8,65	0,948
Muzeum przyrodnicze Museum of nature	13,33	18,27	0,295
Park leśny „Silvarium” Forest park ‘Silvarium’	36,30	40,38	0,519
Ośrodek dla zwierząt „Przytulisko” Animal center ‘Przytulisko’	20,00	18,28	0,737

Tabela 7.

Udział [%] oczekiwanych elementów infrastruktury turystycznej przez analizowane grupy ankietowanych (I, II) na terenie Nadleśnictwa Krynki w 2013 roku

Frequency [%] of expected elements of tourist infrastructure indicated by analysed groups of respondents (I, II) in the Krynki Forest District in 2013

	I			II		
	M	P	N	M	P	N
Place zabaw dla dzieci (huśtawki, piaskownice, zjeżdżalnie) Playgrounds for children (swings, sandpits, slides)	5,4	8,2	17,1	4,7	9,5	15,8
Płatne strzeżone parkingi dla samochodów Paid guarded parking lots for cars	2,6	5,9	20,6	0,4	5,8	22,3
Bezpłatne niestrzeżone parkingi leśne Free unguarded, forest car parks	21,7	10,3	1,5	24,3	9,0	1,7
Wyznaczone miejsca do grillowania Designated barbecue areas	4,5	12,6	10,3	5,5	11,8	9,9
Miejsca do rozpalenia ogniska wraz z przygotowanym drewnem Places to light a campfire with prepared wood	4,2	16,4	6,1	7,7	14,8	4,5
Parki linowe na drzewach Rope parks on trees	3,5	10,3	14,0	3,0	9,2	15,5
Wyznaczone miejsca do zabawy w paintball Designated paintball areas	0,6	7,0	20,4	1,7	6,7	19,8
Miejsca do obserwacji zwierzyny, ptaków wraz z lornetkami (lunetami) Places to observe animals and birds with binoculars (telescopes)	24,0	10,1	0,3	20,9	11,5	1,1
Punkty widokowe View points	27,7	7,7	0,3	25,4	9,2	0,6
Zbiorniki wodne umożliwiające kąpiel Water reservoirs for swimming	5,8	11,5	9,4	6,4	12,5	8,8

M – muszą być, P – powinny być, N – nie są konieczne

M – mandatory, P – necessary, N – unnecessary

odpowiedzi wskazujących na elementy infrastruktury, które „muszą być” – ponad 91%. Wskaźnik ten w przypadku elementów, które „powinny być”, wyniósł prawie 95%, natomiast w przypadku tych, które „nie są konieczne”, jego wartość wyniosła ponad 95%.

Dyskusja

Wyniki badań wskazują, że obszar Nadleśnictwa Krynki jest ważnym miejscem wypoczynku i rekreacji, szczególnie dla mieszkańców Białegostoku, a doświadczenie odwiedzających nie ma wpływu na ich opinie związane z szeroko rozumianymi aspektami rekreacyjnego zagospodarowania i użytkowania lasów.

Średnia długość wizyty w Nadleśnictwie Krynki jest zbliżona do wyników uzyskanych w innych obiektach leśnych, tj. zawiera się w przedziale od 1 do 3 godzin [Janeczko 2005; Zajac i in. 2008; Woźniacka, Janeczko 2009; Żylicz, Giergiczny 2013; Dąbrowski, Zbucki 2014; Skłodowski, Gołos 2016], z czego ponad 50% czasu może być przeznaczony na spacer po ścieżkach. Tę formę aktywności potwierdzają wyniki badań przeprowadzonych w zróżnicowanych obiektach leśnych [Janeczko 2005; Chojnacka-Ożga 2011; Janusz, Pochopień 2012; Żylicz, Giergiczny 2013; Gołos 2013]. Poza spacerem ankietowani chętnie odwiedzają podczas jednej wizyty kilka miejsc, wykorzystując swoją mobilność, na co wskazują Kaczmarska [2014] oraz Gosik i Zimon [2014]. Deklaracje ankietowanych świadczą z jednej strony o atrakcyjności obszarów leśnych, z drugiej na brak atrakcji, które mogłyby zatrzymać turystów w jednym miejscu w lesie. Można również założyć, że duży wpływ na zachowanie turystów ma ograniczony zasób wolnego czasu i chęć osiągnięcia maksymalnych korzyści w czasie przeznaczonym na wypoczynek. Potwierdzają to uzyskane wyniki, według których nawet poziom dochodów badanych gospodarstw domowych nie jest czynnikiem tak silnie ograniczającym aktywność turystyczną i rekreację jak brak wolnego czasu. Na deficyt wolnego czasu, jako jeden z głównych czynników ograniczających aktywność współczesnego społeczeństwa, wskazują Niezgoda [2014] oraz Meyer i Niezgoda [2018]. Jest to istotna informacja dla praktyki leśnej, w kontekście możliwości rozwoju usług podnoszących atrakcyjność pobytu w lesie. Uwzględniając, że 70% badanych uznało, że szlaki rowerowe „muszą być” na terenach leśnych, co potwierdzają również badania Kikulskiego [2009], Skłodowskiego i in. [2013] oraz Skłodowskiego i Gołosa [2016], warto w wybranych nadleśnictwach przeprowadzić symulację rachunku ekonomicznego funkcjonowania wypożyczalni rowerów.

Wyniki badań nie wskazują na znaczące różnice w wyborze elementów decydujących o atrakcyjności turystycznej obszarów leśnych. Dla porównywanych grup respondentów nie wykazano istotnych różnic pomiędzy analizowanymi zmiennymi. Największe znaczenie miały atrakcje przyrodnicze, wygląd lasu oraz infrastruktura turystyczna. Uczestnik rekreacji w lesie ceni sobie możliwość zapoznania się z atrakcjami przyrodniczymi w kontakcie z naturalnym środowiskiem, jednak w lesie odpowiednio zagospodarowanym, gwarantującym zarówno atrakcyjność wypoczynku (cisza i spokój, porządek i czystość), jak również jego komfort, na co zwracają uwagę Skłodowski i in. [2013] oraz Gołos [2018].

Wnioski

- ✦ Pomiedzy grupą respondentów realizujących pierwszą wizytę w lasach Nadleśnictwa Krynki a grupą osób, dla których była to druga lub kolejna wizyta, nie stwierdzono istotnych różnic w opiniach i deklaracjach związanych z rekreacyjnym zagospodarowaniem obszarów leśnych, jak również w ustalonej strukturze realizowanych form aktywności w lesie.
- ✦ Dominującą formą rekreacji na obszarze Nadleśnictwa Krynki jest spacer oraz odwiedzić kilku miejsc w lesie z przejazdem między nimi samochodem (ze względu na ograniczenia w za-

sobie wolnego czasu). Ankietowani doceniają wypoczynek w lesie zagospodarowanym (oczekując ciszy i spokoju), wskazując na konieczność ograniczenia zbiorowych i hałaśliwych form użytkowania obszarów leśnych.

- ✚ Wyniki wskazują, że ścieżki spacerowe powinny być tak lokalizowane, aby czas niezbędny na ich przejście nie przekraczał wskazanych przez ankietowanych 100 minut. Odwiedzający Nadleśnictwo Krynki zwrócili uwagę na brak punktów widokowych i wyznaczonych bezpiecznych miejsc do grillowania i rozpalania ognisk.
- ✚ Obszarem o dużym potencjale turystycznym i stanowiącym ważną atrakcję dla użytkowników odwiedzających Nadleśnictwo Krynki pierwszy raz jest zbiornik wodny. Dla turystów dysponujących wiedzą o atrakcjach, jakie oferuje Nadleśnictwo Krynki, elementem zachęcającym do ponownej wizyty mogą być różnego rodzaju wydarzenia plenerowe.

Literatura

- Bartczak A. 2006. Wartość funkcji rekreacyjnej lasów w Polsce. *Ekonomia i Środowisko* 2 (30): 23-41.
- Bartczak A., Lindhjem H., Stenger A. 2008. Review of Benefit Transfer studies in the forest context. *Scandinavian Forest Economics* 42: 281-310.
- Biedenweg K., Scott R. P., Scott T. A. 2017. How does engaging with nature relate to life satisfaction? Demonstrating the link between environment-specific social experiences and life satisfaction. *Journal of Environmental Psychology* 50: 112-124.
- Chojnacka-Ozga L. 2011. Ocena atrakcyjności turystycznej Bolimowskiego Parku Krajobrazowego. *Studia i Materiały CEPL* 28: 59-66.
- Dąbrowski D., Zbucki Ł. 2014. Spędzanie czasu wolnego na terenach leśnych w opinii młodzieży akademickiej. *Rozprawy Społeczne* 2 (7): 62-68.
- Giergiczny M., Valasiuk S., De Salvo M., Signorello G. 2014. Value of forest recreation. Meta-analyses of the European valuation studies. *Economics and Environment* 4 (51): 76-83.
- Gołos P. 2013. Wybrane aspekty rekreacyjnej funkcji lasu w opinii użytkowników. *Leś. Pr. Bad.* 74 (3): 257-272.
- Gołos P. 2018. Społeczne i ekonomiczne aspekty pozaprodukcyjnych funkcji lasu i gospodarki leśnej – wyniki badań opinii społecznej. *Rozprawy i Monografie. Instytut Badawczy Leśnictwa, Sękocin Stary.*
- Gołos P., Zajac S. 2011. Delimitacja rekreacyjnej funkcji lasów i gospodarki leśnej na terenach zurbanizowanych. *Leś. Pr. Bad.* 72 (1): 83-94.
- Gosik B., Zimon G. 2014. Usługi transportowe w obsłudze ruchu turystycznego. *Problemy transportu i logistyki. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego* 28: 37-48.
- Janecko E. 2005. Społeczne uwarunkowania rekreacji w lasach na przykładzie Mazowieckiego Parku Krajobrazowego (MPK). *Turystyka i Rekreacja* 1: 25-28.
- Janecko E. 2008. Możliwość kształtowania krajobrazu leśnego w kontekście potrzeb i oczekiwań społeczeństwa. *Studia i Materiały CEPL* 19: 130-138.
- Janecko E., Tomusiak R., Woźnicka M., Janecko K. 2018. Preferencje społeczne dotyczące biegania jako formy aktywnego spędzania czasu wolnego w lasach. *Sylvan* 162 (4): 305-313. DOI: <https://doi.org/10.26202/sylvan.2018001>.
- Janecko E., Woźnicka M. 2009. Zagospodarowanie rekreacyjne lasów Warszawy w kontekście potrzeb i oczekiwań mieszkańców stolicy. *Studia i Materiały CEPL* 23: 131-139.
- Janusz A., Pochopień J. 2012. Funkcje lasu w świetle preferencji konsumentów. *Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Humanitas. Zarządzanie* 2: 62-73.
- Kaczmarek A. 2014. Wybrane czynniki rozwoju turystyki. *Studia Ekonomiczne, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach* 176: 202-215.
- Kikulski J. 2009. Model rekreacyjnego zagospodarowania lasów na terenach pojezierzy. *Studia i Materiały CEPL* 23: 165-171.
- Korpela K., Borodulin K., Neuvonen M., Paronen O., Tyrväinen L. 2014. Analyzing the mediators between nature-based outdoor recreation and emotional well-being. *Journal of Environmental Psychology* 37: 1-7. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2013.11.003>.
- Meyer B., Niezgoda A. 2018. Postrzeganie czasu wolnego a kształtowanie przestrzeni rekreacji i przestrzeni turystycznej na obszarze miejskim. *Turyzm* 28 (1): 49-54.
- Niezgoda A. 2014. Czas wolny a zmiany na rynku turystycznym. W: Krakowiak B., Latosińska J. [red.]. *Przeszłość, teraźniejszość i przyszłość turystyki. Warsztaty z geografii turystyki. Tom 5. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.* 101-113.
- Semmens D. J., Sherrouse B. C., Ancona Z. H. 2019. Using social-context matching to improve spatial function-transfer performance for cultural ecosystem service models. *Ecosystem Services* 38: 100945. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ecoser.2019.100945>.

- Skłodowski J., Gołos P. 2016.** Wartość rekreacyjnej funkcji lasu w świetle wyników ogólnopolskiego badania opinii społecznej. *Sylvan* 160 (9): 759-766. DOI: <https://doi.org/10.26202/sylvan.2016082>.
- Skłodowski J., Gołos P., Skłodowski M., Oźga W. 2013.** Preferencje osób odwiedzających wybrane kompleksy leśne w zakresie turystyki leśnej i organizacji wypoczynku. *Leś. Pr. Bad.* 74 (4): 293-305.
- Woźnicka M., Janeczko E. 2009.** Analiza przystosowań wybranych urządzeń rekreacyjnego wyposażenia lasów do potrzeb potencjalnych użytkowników. *Studia i Materiały CEPL* 28: 219-224.
- Zajac S., Gołos P., Klocek A., Kaliszewski A., Młynarski W., Lotz D. 2008.** Opracowanie metody delimitacji funkcji lasu oraz zasad wielofunkcyjnej i zrównoważonej gospodarki leśnej na przykładzie LKP Lasy Warszawskie. Dokumentacja IBL.
- Żylicz T., Giergiczny M. 2013.** Wycena pozaprodukcyjnych funkcji lasu. Raport końcowy. Uniwersytet Warszawski, Wydział Nauk Ekonomicznych.

